

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach II Wydział Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodnicząca	SSO Katarzyna Banko
Protokolant	Weronika Knesz

po rozpoznaniu w dniu 01 września 2015 roku w Rybniku

sprawy z powództwa P. K., K. K.

przeciwko (...) S.A. w K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz powoda P. K. kwotę 48.541,92 (czterdzieści osiem tysięcy pięćset czterdzieści jeden 92/100) złotych z ustawowymi odsetkami:

a. od kwoty 24.558,71 (dwadzieścia cztery tysiące pięćset pięćdziesiąt osiem 71/100) złotych od dnia 16 kwietnia 2015r.,

b. od kwoty 23.983,21 (dwadzieścia trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt trzy 21/100) złote od dnia 01 września 2015r.;

2. zasądza od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz powódki K. K. kwotę 48.541,92 (czterdzieści osiem tysięcy pięćset czterdzieści jeden 92/100) złotych z ustawowymi odsetkami:

a. od kwoty 24.558,71 (dwadzieścia cztery tysiące pięćset pięćdziesiąt osiem 71/100) złotych od dnia 16 kwietnia 2015r.,

b. od kwoty 23.983,21 (dwadzieścia trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt trzy 21/100) złote od dnia 01 września 2015r.;

3. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

4. zasądza od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz powodów P. K. i K. K. po 1.800,00 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

5. nakazuje pobrać od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 8.523,07 (osiem tysięcy pięćset dwadzieścia trzy 07/100) złote tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Katarzyna Banko

UZASADNIENIE

Powodowie K. K. i P. K. domagali się zobowiązania pozwanej (...) S.A. w K. by naprawiła szkodę w budynku gospodarczym zlokalizowanym na nieruchomości powodów położonej w M. przy ulicy (...) poprzez zapłatę jednorazowego odszkodowania w wysokości 50.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego żądania podano, że powodowie są współwłaścicielami nieruchomości położonej w M. przy ulicy (...) opisaney w księdze wieczystej KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim. Na nieruchomości tej znajduje się budynek gospodarczy wybudowany w latach 80 – tych, uszkodzony na skutek działalności górniczej pozwanej. Uszkodzenie budynku polegają na pęknięciu ścian wewnętrznych, zewnętrznych oraz posadzek, przechyle i zwichrowaniu stolarki okiennej i drzwiowej. Zarówno fakt występowania szkód, jak i odpowiedzialność za nie pozwanej, a także sposób naprawy szkód są między stronami bezsporne. Strony porozumiały się, że właściwym sposobem naprawy szkody górniczej będzie zapłata jednorazowego odszkodowania. Strony prowadziły negocjacje w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania za obiekty objęta pozwem, jednak nie osiągnęły w tej kwestii porozumienia. Pozwana zaproponowała powodom odszkodowanie w wysokości 41.000 zł. Zdaniem powodów powyższa kwota jest nieodpowiednią, zbyt niską ze względu na rozmiar szkód i nie doprowadzi do ich całkowitego naprawienia. Nadto powodowie kwestionują zasadność zawartych w ugodzie postanowień dotyczących obowiązku rozbiórki obiektu w wyznaczonym terminie, obowiązku zapłaty na rzecz pozwanej kary umownej w razie niedokonania rozbiórki w wyznaczonym terminie oraz złożenia oświadczenia o poddaniu się rygorowi egzekucji zapłaty powyższej kary umownej. Nie do zaakceptowania przez powodów jest także zapis, który uprawnia pozwaną do samodzielnego dokonania rozbiórki w razie niedokonania jej przez powodów, a nadto zastrzega sobie prawo pierwokupu nieruchomości po wyburzeniu obiektów. Kolejno powodowie kwestionują zasadność zawarcia w powyższej ugodzie postanowienia, który zawiera szereg zakazów związanych ze zbywaniem powyższej nieruchomości, dokonywaniem zameldowania osób trzecich, budowaniem na niej obiektów budowlanych, a nawet sadzeniem roślin.

Pozwana (...) S.A. w K. wniosła o oddalenie powództwa z uwagi na brak legitymacji czynnej po stronie powodów i zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych względnie w razie usunięcia braku legitymacji czynnej - pozwana uznała powództwo co do zasady i kwoty 41.000 zł i wniosła o orzeczenie o kosztach postępowania z uwzględnieniem treści art. 101 kpc.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska pozwana podniosła zarzut braku legitymacji po stronie powodów, gdyż z treści księgi wieczystej wynika, że właścicielami nieruchomości są J. K. i M. K.. Powodowie w toku negocjacji przedsądowych powoływali się na fakt dziedziczenia po M. K., jednak pomimo kilkukrotnych pisemnych wezwań – nie przedłożyli odpisu księgi wieczystej dokumentującego ich prawo, jak i nie wykazali okoliczności następstwa prawnego po J. K.. Pozwana przyznała, że wskutek eksploatacji górniczej doszło do uszkodzeń w budynku gospodarczym na nieruchomości położonej przy ulicy (...) w M., których naprawa poprzez wypłatę jednorazowego odszkodowania pieniężnego jest zasadna. Podniosła jednak, że nie zaszły przesłanki warunkujące sądowe dochodzenie roszczenia, gdyż powodowie nie odnieśli się do propozycji ugodowego załatwienia sprawy, w szczególności treści projektu ugody sporządzonego przez pozwaną w oparciu analizę techniczno – ekonomiczną oraz wycenę budynku.

W piśmie procesowym z dnia 04 maja 2015r. powodowie rozszerzyli żądanie pozwu domagając się zasądzenia od pozwanej kwoty 97.083,84 zł wraz z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 41.000 zł od dnia wniesienia pozwu,
- od kwoty 56.083,84 zł od dnia otrzymania przez pozwaną opinii biegłego sądowego K. M..

Powyższa zmiana żądania pozwu wynikała z treści opinii biegłego sądowego K. M., który ustalił wartość odtworzeniową budynku pomniejszoną o stopień naturalnego zużycia oraz wartość robót rozbiórkowych.

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie P. K. i K. K. są współwłaścicielami po 1/2 części nieruchomości położonej w M. – Dolnych, obejmującej działkę nr (...), o powierzchni 0.10.73 ha, dla której Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Na nieruchomości tej znajduje się budynek gospodarczy wybudowany w latach 80 –tych, uszkodzony na skutek działalności górniczej pozwanej.

Strony prowadziły negocjacje w sprawie ustalenia sposobu naprawienia szkody, wysokości odszkodowania za obiekt objęty żądaniem pozwu, jednak nie osiągnęły w tej kwestii porozumienia. Pozwana zaproponowała powodom zawarcie ugody, jednakże nie mogli oni zaakceptować jej warunków bowiem:

- zaproponowane odszkodowanie było zdaniem powodów zbyt niskie,
- pozwana zastrzegła sobie prawo pierwokupu nieruchomości powodów,
- warunkiem uzyskania odszkodowania było zobowiązanie powodów do rozebrania budynku w określonym terminie,
- powodowie mieliby zapłacić pozwanej karę umowną w wysokości 11.610 zł w przypadku nierozebrania uszkodzonego budynku w terminie,
- powodowie mieli się poddać egzekucji powyższej kary w trybie art. 777 § 1 kpc,
- do czasu rozbiórki powodowie nie mogliby zbyć nieruchomości, oddać jej w najem, dzierżawę lub użyczenie, wznosić na niej jakichkolwiek budowli ani też dokonywać nasadzeń roślin wieloletnich.

W projekcie ugody pozwana przyznała, że w budynku gospodarczym ujawniła się szkoda w postaci: pęknięcia ścian, pęknięcia posadzki i podłoża betonowego, deformacji konstrukcji oraz więźby, deformacji stolarki okiennej i drzwiowej, wychylenia w trzech różnych kierunkach: północnym - 15,3 ‰ i 4 ‰, zachodnim – 2,8 ‰, wschodnim - 8 ‰ (stan na czerwiec 2012r.). W czerwcu 2012r. została sporządzona analiza techniczno – ekonomiczna w oparciu, o którą w projekcie ugody stwierdzono, że przywrócenie stanu poprzedniego nie jest możliwe ze względów technicznych, stanowi nadmierną trudność dla pozwanej, koszty przywrócenia stanu poprzedniego przekraczają wartość wyrządzonej szkody i dlatego naprawa polegać będzie na zapłacie jednorazowego odszkodowania. Powodowie nie zawarli ugody z pozwaną z powodu wcześniej wymienionych zapisów, które zostały zawarte w projekcie ugody.

Biegły sądowy z zakresu budownictwa K. M. ustalił, że budynek gospodarczy powodów znajduje się w zachodniej części działki. Dojazd do budynku zapewniony jest od strony ulicy (...) i odbywa się poprzez zjazd indywidualny. Działka, na której posadowiony jest budynek posiada spadek w kierunku południowym o nachyleniu około 7,5° (13 ‰). Budynek gospodarczy jest budynkiem parterowym z poddaszem, niepodpiwniczonym, przeznaczonym do celów gospodarczych oraz inwentarskich, wzniesionym w 1985r. Fundamenty budynku wykonane zostały jako ławy żelbetonowe. Ściany fundamentowe są wylewane, betonowe. Budynek pokryty jest dachem dwuspadowym, którego pokrycie wykonano z dwóch warstw papy wierzchniego krycia na deskowaniu pełnym. Konstrukcja dachu wykonana została jako mieszana z krokwi o przekroju 10 x 11 cm opartych na murlatach i płatwi kalenicowej o przekroju 12 x12 cm. Na krokwiach wykonane zostało deskowanie pełne. Odprowadzenie wody opadowej odbywa się stalowymi rynnami i rurami spustowymi. Budynek wyposażony jest w instalację oświetleniową. Budynek użytkowany jest w części jako gospodarczy oraz w części jako budynek inwentarski. W trakcie wizji lokalnej biegły nie dokonywał odkrywek ścian fundamentowych ze względu na to, że teren wokół budynku jest utwardzony nawierzchniami betonowymi, które wymagałyby częściowego rozebrania i późniejszego uzupełnienia nawierzchni,

co zwiększyłyby koszty wydania opinii. Z tego względu określenie stopnia zużycia technicznego fundamentów oraz ścian fundamentowych biegły wykonał w oparciu o metodę czasową R.. W trakcie wizji biegły przeprowadził oględziny stanu technicznego ścian konstrukcyjnych parteru. Ściany zewnętrzne i wewnętrzne murowane z bloczków betonowych z drążonymi otworami o wymiarach 14 x 27 x 42 cm wykazują spękania i szczeliny, które są wynikiem oddziaływań eksploatacji górniczej na budynek. Biegły przeprowadził także oględziny stanu technicznego ścian konstrukcyjnych i działowych poddasza. Ściany te nie wykazują większych uszkodzeń i spękań spowodowanych prowadzoną gospodarką budynku. Na ścianach nie zaobserwowano miejscowych zawilgoceń czy zagrzybień. Stan techniczny biegły ocenił jako dobry. Na powierzchni sufitów stropu nad kondygnacją parteru nie ujawniono uszkodzeń w postaci pęknięć oraz lokalnych ubytków warstwy otuliny zbrojenia. Płyta stropowa nie wykazuje większych ugięć lub zakrzywień czy ognisk uszkodzeń. Stan techniczny stropu biegły określił jako bardzo dobry, bez ubytków tynku i śladów korozji. W konstrukcji dachu nie stwierdzono występowania większych ugięć krokwi czy deskowania pełnego, natomiast konstrukcja miejscami jest zeschnięta co prowadzi do częściowego zluźnienia połączeń. Stan techniczny konstrukcji dachu oceniono jako średni. Biegły dokonał także oględzin pokrycia dachowego wykonanego z papy wierzchniego krycia mocowanej do pełnego deskowania. W wyniku dokonanych obserwacji nie zostały ujawnione ugięcia powierzchni dachu oraz szczeliny, które mogłyby powodować przecieki, natomiast stan techniczny deskowania pełnego, w którym zostały ujawnione ślady korozji biologicznej może świadczyć o drobnych nieszczelnościach, które wymagają przeprowadzenia robót impregnacyjno – konserwacyjnych i uszczelniających. Stan techniczny pokrycia dachowego biegły określił jako zadawalający. Rynny dachowe wykazują uszkodzenia w postaci drobnych deformacji poszczególnych elementów rynny. Są one pokryte powłoką antykorozyjną, która miejscami wymaga naprawy i uzupełnienia. Ich stan techniczny biegły określił jako zadawalający. Stolarka i ślusarka okienna znajduje się w zadawalającym stanie technicznym, wykazuje nieszczelności pomiędzy skrzydłami okiennymi a ościeżnicami oraz ich powłoka zabezpieczająca przed warunkami atmosferycznymi uległa zużyciu, które jest następstwem użytkowania budynku. Stolarka drzwiowa znajduje się w stanie technicznym zadawalającym, jednakże posiada spaczenia i nieszczelności elementów wykończeniowych skrzydeł drzwiowych na ścianie zachodniej budynku. Ponadto stolarka drzwiowa wbudowana od strony południowej budynku posiada zluźwane okucia i ślady uszkodzeń elementów wykończeniowych skrzydła. Zużycie stolarki drzwiowej jest następstwem użytkowania budynku, a jej stan techniczny biegły określił jako zadawalający. Stan techniczny tynków wewnętrznych i zewnętrznych biegły określił jako zadawalający. Posadzka w budynku wykazuje zużycie oraz uszkodzenia w postaci lokalnych ubytków i zawilgoceń. Stan instalacji elektrycznej został oceniony jako zły, wymagający całkowitego demontażu i ponownego wykonania z wymianą wszystkich łączników i gniazd oraz opraw oświetleniowych. W celu określenia naturalnego stopnia zużycia obiektu biegły wykorzystał metodę czasowa R. uwzględniająca wiek budynku, sposób w jaki prowadzona była gospodarka remontowa - konserwacyjna obiektu oraz metodę „średniej ważonej” opierającej się na procentowym rozdziale elementów budynku w zależności od kosztu odtworzenia danego elementu w strukturze z kosztu odtworzenia całego obiektu i przypisaniu im odpowiedniej składowej zużycia technicznego określonego w drodze przeprowadzonych oględzin. Przy uwzględnieniu powyższych czynników stopień naturalnego zużycia biegły określił na 32,12 % co kwalifikuje budynek do średniego stanu technicznego.

Wartość robót rozbiórkowych budynku oraz elementów przyległych bezpośrednio do budynku wynosi netto 39.932,86 zł – brutto (23 % podatek VAT – 9.184,56 zł) – 49.117,42 zł.

Roboty odtworzeniowe biegły wyliczył na kwotę 57.420,58 zł (netto), przy czym powyższa wartość powinna zostać pomniejszona o stopień naturalnego zużycia budynku (32,12 %), tj. kwotę 18.443,49 zł, a zatem wartość robót odtworzeniowych pomniejszona o stopień naturalnego zużycia technicznego wynosi netto 38.997,09 zł – brutto (23 % podatek VAT – 8.969,33 zł) – 47.966,42 zł.

Wartość odtworzeniowa budynku oraz koszty robót rozbiórkowych budynku zostały oszacowane według cen z I kwartału 2015r.

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił na podstawie następujących dowodów: odpisu księgi wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim KW nr (...) (k. 69 – 78), pisma powodów z dnia 06 kwietnia 2013r. (k. 24), pisma pozwanej z dnia 24 maja 2013r. (k. 23), pisma powoda z dnia 01 października 2013r.

(k. 22), pisma pozwanej z dnia 21 listopada 2013r. (k. 7) wraz z projektem ugody (k. 8 – 10), protokołu z dnia 03 sierpnia 2012r. (k. 26), opinii biegłego sądowego K. M. (k. 103 – 214, zapis audio – video k. 262) Dokumenty urzędowe, sporządzone przez uprawnione organy w granicach ich kompetencji były w ocenie Sądu w pełni wiarygodne. Również prawdziwość niekwestionowanych dokumentów prywatnych nie budziła wątpliwości. Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa celem ustalenia wartości odtworzeniowej budynku gospodarczego pomniejszonej o stopień naturalnego zużycia. Opinię w tym zakresie sporządził biegły sądowy K. M.. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania opinii tego biegłego. Dokonując analizy treści sporządzonej przez niego opinii nie stwierdzono żadnych błędów ani uchybień biegłego. Opinia poparta jest oględzinami budynku. Opinia jest spójna, zrozumiała, stanowcza i weryfikowalna z uwagi na jasność zawartych w niej treści. Nie istniały też wątpliwości co do wiedzy, fachowości lub bezstronności biegłego. Wiedza i doświadczenie zawodowe opiniującego oraz stanowczy charakter opinii przekonują, że zasadnym było poczynienie ustaleń na podstawie tej opinii. W uzupełniającej ustnej opinii biegły sądowy K. M. szczegółowo odniósł się do wszystkich zarzutów pełnomocników stron zgłoszonych co do pisemnej opinii, zaś Sąd mając na uwadze złożone wyjaśnienia uznał, że opinia w zakresie dotyczącym ujawnionych uszkodzeń związanych z działalnością górniczą pozwanej, sposobu naprawy i ustalonego orientacyjnego kosztu prac naprawczych jest rzetelna. Sąd oddalił wniosek dowodowy pełnomocnika pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu budownictwa, gdyż przeprowadzenie tego dowodu w świetle wniosków wynikających z opinii biegłego sądowego K. M. było zbędne.

Sąd zważył, co następuje:

W ustalonym stanie faktycznym powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 listopada 2013 roku (III CZP 75/13, Biul. SN 2013/11/13 LEX nr 1396279), stwierdził, że do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm. – dalej pr.g.g.; por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 lutego 2014 r. V ACa 635/13 LEX nr 1437984 wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2014 r. I ACa 635/13 LEX nr 1437968) W motywach powołanej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że do podstawowych zasad międzyczasowego prawa prywatnego należy - wyrażona w art. 3 kc - zasada, że ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu. Jej przeciwieństwem jest zasada bezpośredniego działania nowej ustawy, a zatem stosowania jej do oceny skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły po jej wejściu w życie. Jeżeli w ustawie brak przepisów przejściowych, to stosunki prawne, do których znajduje ona zastosowanie należy określić przy uwzględnieniu przepisów prawa międzyczasowego, zawartych w art. XXVI do LXIII ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r. Nr 16 poz. 94 ze zm.; dalej: „przep. wprowadz.”), przypisując podstawowe znaczenie art. XXVI przep. wprowadz., z którego wynika, że do stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie kodeksu cywilnego stosuje się przepisy prawa dotychczasowego, z zastrzeżeniem wyjątków zastrzeżonych w dalszych przepisach przechodnich. W odniesieniu do stosunku prawnego zobowiązującego sprawcę czynu niedozwolonego do naprawienia szkody, w doktrynie wypracowana została reguła, wywodzona z art. XLIX § 1 przep. wprowadz., że nowa ustawa nie znajduje zastosowania przy ocenie pozytywnych i negatywnych skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły przed jej wejściem w życie. Wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym pociąga za sobą powstanie stosunku zobowiązującego osobę odpowiedzialną do naprawienia szkody poszkodowanemu oraz decyduje o treści tego stosunku zobowiązaniowego. Przepis prawny przewidujący, że określone zdarzenie powoduje powstanie stosunku zobowiązaniowego w istocie reguluje w całości skutki tego zdarzenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ta reguła jest powszechnie przyjmowana. Z zasady nieretroakcji wynika również założenie, że w razie wątpliwości uznać należy, iż nowy przepis prawny nie ma mocy wstecznej. Wyjątki od stosowania zasady nieretroakcji mogą wynikać z brzmienia nowej ustawy albo jej celu. W świetle przepisów intertemporalnych prawa cywilnego nie ma podstaw do traktowania jako zasady prawa prywatnego stosowania „normy korzystniejszej”, bo rodziłoby to pytanie, w relacji do którego z podmiotów stosunku prawnego tę cechę nowej regulacji prawnej należałoby stwierdzać, tak by nie pozostać w sprzeczności z zasadą ich równości. Z uwagi na to, że zasada *lex retro non agit* jest jednym z istotnych elementów państwa prawa, odstępstwo od niej

może mieć miejsce z bardzo ważnych powodów i musi wynikać z samej treści nowych przepisów. Ustawa - prawo geologiczne i górnicze z 2011 r. weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012r. Ustawodawca nie przewidział w niej przepisów przejściowych, które by miały zastosowanie w stosunkach materialnoprawnych nią regulowanych. Takiego charakteru nie mają art. 216 ani art. 222 p.g.g. z 2011 r. Pierwszy z nich odnosi się do kwestii proceduralnych związanych z likwidacją komisji do spraw szkód górniczych, w następstwie utraty mocy obowiązującej przez dekret z 6 maja 1953 r. - Prawo górnicze, podobnie jak art. 150 ust. 3 p.g.g. z 1994 r. Drugi, dotyczy szeregu postępowań administracyjnych, które odmiennie zostały uregulowane w ustawie z 2011r.

Skoro postępowanie przedsądowe ugodowe było prowadzone przez strony niniejszej sprawy od 2012r. to nie może budzić wątpliwości, że szkody górnicze w budynku gospodarczym położonym w M. przy ulicy (...) powstały przed 01 stycznia 2012r. (datą wejścia w życie nowej ustawy Prawo górnicze i geologiczne), zatem zastosowanie w niniejszej sprawie będą miały przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku – Prawo geologiczne i górnicze.

Przepis art. 92 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze stanowił, że do naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w art. 91 ust. 1 i 2 powołanej wyżej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, o ile ustawa Prawo górnicze i geologiczne nie stanowi inaczej. Odpowiedzialność pozwanego przedsiębiorcy opierała się więc na art. 435 k.c., który to przepis stanowi, że prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności (§ 1).

Bezspornym w sprawie było, że nieruchomości położona w M. przy ulicy (...), zabudowana budynkiem gospodarczym znalazła się w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej prowadzonej przez (...) S.A. w K. co spowodowało uszkodzenia w powyższym budynku.

Przepis art. 94 ust. 1 pr.g.g. stanowił, że naprawienie szkody powinno nastąpić przez przywrócenie stanu poprzedniego, zaś z ust. 2 powołanego wyżej przepisu wynikało, że przywrócenie stanu poprzedniego może nastąpić przez dostarczenie gruntów, obiektów budowlanych, urządzeń, lokali, wody lub innych dóbr tego samego rodzaju. Regulacja zawarta w art. 95 ust. 1 pr.g.g. stanowiła wyjątek od zasady wyrażonej w art. 94 ust. 1 tego prawa. Odstępstwo od restytucji naturalnej dopuszczone zostało tylko w dwóch wypadkach. Pierwszy z nich, określono jako brak możliwości przywrócenia stanu poprzedniego. Odstąpienie od restytucji naturalnej było także możliwe w przypadku, gdy koszty przywrócenia stanu poprzedniego rażąco przekraczałyby wysokość poniesionej szkody. Użycie w treści art. 95 ust. 1 pr.g.g. nieostrego zwrotu „rażąco” sprawiało, że ocena, czy przesłanka ta została spełniona, wymagało każdorazowo uwzględnienia okoliczności konkretnego przypadku, przez porównanie ze sobą dwóch wartości: wielkości szkody oraz kosztów potencjalnej restytucji naturalnej. Tylko w przypadku, gdy druga z wymienionych wartości zdecydowanie i niewspółmiernie przekraczać będzie pierwszą, można uznać, że spełniony został wymóg wynikający z treści art. 95 ust. 1 pr.g.g. i dopuszczalne było odstąpienie od restytucji naturalnej. Z uwagi na treść art. 94 i 95 cytowanej ustawy do roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej eksploatacją górniczą nie ma zastosowania art. 363 § 1 k.c., zatem poszkodowany nie ma prawa do wyboru sposobu naprawienia szkody poprzez przywrócenie stanu poprzedniego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej. Roszczenie o zapłatę odszkodowania staje się bowiem możliwe dopiero jeśli spełnione zostaną negatywne przesłanki określone w art. 94 ust. 1 cytowanej ustawy, tj. jeśli przywrócenie stanu poprzedniego jest nie możliwe lub koszt przywrócenia jest rażąco wyższy od poniesionej szkody.

Strona pozwana nie kwestionowała sposobu naprawienia szkody podnosząc jedynie, że zawyżona jest wartość szkody o koszty rozbiórki budynku, których powodowie dotychczas nie ponieśli. Biorąc pod uwagę, że nieruchomości powodów znajduje się w zasięgu wpływów eksploatacji pozwanej, a także wobec niekwestionowania przez pozwaną sposobu naprawienia szkody - Sąd uznał, że właściwą formą naprawienia szkody będzie wypłata jednorazowego odszkodowania, o którym stanowi art. 95 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górniczego. Z opinii ustnej biegłego sądowego K. M. wynika, że budynek nie nadaje się do korzystania z niego zgodnie z jego przeznaczeniem, a

zatem konieczna jest jego rozbiórka. Rozbiórka jest konsekwencją uszkodzenia obiektu wskutek ruchu zakładu górniczego pozwanej, a więc koszt tej rozbiórki wchodzi w zakres należnego powodowi odszkodowania. Skoro budynek gospodarczy z uwagi na jego stan techniczny nie nadaje się do remontu i nie można z niego korzystać zgodnie z jego przeznaczeniem to nie może budzić wątpliwości, że zachodzi konieczność jego rozbiórki. Ponieważ uszkodzenie budynku pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z ruchem zakładu górniczego pozwanej, a skutkiem tego uszkodzenia jest konieczność dokonania rozbiórki obiektów, powodowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze obejmujące koszt tejże rozbiórki.

Naprawienie szkody górniczej przez zapłatę sumy pieniężnej na podstawie art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górniczego ma charakter ekwiwalentny i zarazem kompensacyjny. Odszkodowanie powinno zatem obejmować naprawienie całej szkody, w tym wypadku także tej jej części obejmującej koszty rozbiórki obiektów, które muszą zostać poniesione (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2004 r., III CZP 20/04, LEX nr 106613, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 października 2012 r. I ACa 637/12 LEX nr 1236379).

Zauważyć należy, że w projekcie ugody przygotowanym przez stronę pozwaną również przewidziano konieczność rozbiórki budynku gospodarczego powodów co dodatkowo przekonuje, iż roszczenie powodów w tym zakresie jest zasadne.

Przepisy prawa górniczego z 1994r. stanowią *lex specialis* wobec ogólnych zasad naprawienia szkody sformułowanych w kodeksie cywilnym, w szczególności wyłączają wybór przez poszkodowanego sposobu naprawienia szkody, stosownie do art. 363 § 1 k.c. W orzecnictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że chwilą wymagalności roszczenia, którego wysokość zostaje ustalona według cen z chwili orzekania jest dzień wyrokowania. Od chwili ustalenia odszkodowania w konkretnej kwocie można mówić o opóźnieniu się dłużnika z zapłatą odszkodowania określonego według cen z tej chwili i w konsekwencji, dopiero od tej chwili można zasądzić od niego odsetki za opóźnienie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2009r. I CSK 524/2008 OSNC 2009/D poz. 106 oraz z dnia 7 lipca 2011 r. II CSK 635/2010 i cyt. tam orzecznictwo). Próbę pogodzenia stanowiska o wymagalności roszczenia pieniężnego z chwilą wezwania dłużnika do zapłaty oraz określenia tej wymagalności z chwilą wyrokowania i z tym połączoną chwilę, od której można domagać się odsetek za opóźnienie stanowi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r. I CSK 262/2009. W uzasadnieniu tego orzeczenia, przyjmując jako zasadę wymagalność roszczenia odszkodowawczego w przypadku zobowiązania bezterminowego od wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia i wynikający z tego początek terminu, od którego można obliczać odsetki, za wyjątek od tej zasady uznana została sytuacja, w której pomiędzy dniem wymagalności a dniem wyrokowania doszło do istotnej zmiany wysokości odszkodowania, która zostaje określona przez sąd na chwilę wyrokowania. Stanowisko to zakłada więc rozdzielenie wymagalności i początkowej daty, od której można liczyć odsetki za opóźnienie, motywując to ekonomicznie i według zasad słuszności (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 listopada 2003 r. II CK 235/2002 Monitor Prawniczy 2006/2). Podstawowym argumentem za możliwością określenia wymagalności dopiero wraz z określeniem wysokości odszkodowania w wyroku jest priorytet naprawienia szkód górniczych poprzez przywrócenie do stanu poprzedniego. Dopiero więc wtedy, gdy okaże się w toku postępowania sądowego, że z przyczyn, o których mowa w art. 95 p.g.g. nie może być przywrócony stan poprzedni, tylko naprawienie szkody wymaga zapłacenia odszkodowania pieniężnego można mówić o powstaniu roszczenia o świadczenie pieniężne. Od tej chwili możliwe jest też obliczanie odsetek za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia przez zobowiązanego. Relacja między restytucją naturalną, a odszkodowaniem pieniężnym ma więc charakter sekwencyjny: roszczenie o zapłatę odszkodowania pieniężnego powstaje dopiero wówczas, gdy przywrócenie do stanu poprzedniego jest niemożliwe lub nadmiernie kosztowne.

Odsetki spełniają nie tylko funkcję waloryzacyjną, ale także odszkodowawczą (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 maja 2000 r. III CKN 823/98; z dnia 16 kwietnia 2009 r. I CSK 524/2008 OSNC 2009/D poz. 106 i z dnia 7 lipca 2011 r. II CSK 635/2010), zatem wraz z kwotą zasądzonych odszkodowania nie mogą przewyższać wysokości wyrządzonej szkody.

W piśmie procesowym z dnia 04 maja 2015r. pełnomocnik powodów wniósł o zasądzenie ustawowych odsetek:

- od kwoty 41.000 zł od dnia wniesienia powództwa,

- od kwoty 56.083,84 zł od dnia otrzymania przez pozwaną opinii biegłego.

Skoro wysokość odszkodowania została przez biegłego wyliczona na podstawie cen z I kwartału 2015r. to ustawowe odsetki od odszkodowania obejmującego wartość odtworzeniową budynku zasądzono od dnia 16 kwietnia 2015r., tj. dnia doręczenia pozwanej opinii biegłego, zaś ustawowe odsetki od odszkodowania obejmujące koszty rozbiórki zasądzono od dnia 01 września 2015r., gdyż w tym dniu strona pozwana została zawiadomiona przez Sąd o rozszerzeniu żądania pozwu (k. 261). W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo w zakresie żądania ustawowych odsetek jako nieuzasadnione.

Dodać należy, że pismo zawierające rozszerzenie żądania pozwu pełnomocnik powodów przesłał na adres pozwanej adresując je na nazwisko pełnomocnika pozwanej i dołączając do pisma procesowego skierowanego do Sądu dowód jego nadania listem poleconym (k.228 - 229). Przepis art. 193 § 2¹ kpc stanowi, że z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. Z kolei z przepisu art. 193 § 3 kpc wynika, że jeżeli powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok pierwotnego to skutki zawisłości sporu rozpoczynają się z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił na rozprawie w obecności pozwanego, w innych zaś wypadkach – z chwilą doręczenia pozwanemu pisma zawierającego zmianę i odpowiadającego wymaganiom pozwu. Pismo procesowe, którym następuje rozszerzenie powództwa pełni rolę pozwu i z tej przyczyny do takiego pisma stosuje się odpowiedni art. 187 kpc. W przepisie art. 132 § 1¹ kpc nie zostało wymienione pismo zawierające zmianę powództwa, zatem nie stosuje się do jego doręczenia zasady, o której stanowi art. 132 § 1 kpc.

Należne powodom odszkodowanie zostało zasądzone do wysokości przysługujących im udziałów we współwłasności nieruchomości.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na względzie na podstawie art. 95, 92 ustawy Prawo geologiczne i górnicze z 1994r. w związku art. 435 k.c., art. 481 § 1 kc rzeczono jak w sentencji.

Na zasadzie art. 98 kpc Sąd zasądził od pozwanej jako strony przegrywającej proces na rzecz powodów będących współuczestnikami materialnymi kwoty po 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, które obejmują wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Zgodnie z art. 96 ust. pkt 12 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2014r. poz. 1025 z późniejszymi zmianami) strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w dziale V ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Mając powyższe na względzie, na podstawie na podstawie art. 83 i 113 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych kosztami sądowymi obejmującymi: opłatę sądową w kwocie 4.855 zł oraz wydatki na opinię biegłego sądowe w kwocie 3.668,07zł - Sąd obciążył pozwaną - jako stronę przegrywającą sprawę.

R., dnia 28 września 2015r. SSO Katarzyna Banko